

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. liepos 5 d.*

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Bankroto bylos — Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 — 5 straipsnio 1 dalis — Taikymas laiko atžvilgiu — Valstybėje, kuri nėra Europos Sąjungos narė, pareikštas daiktine teise grindžiamas ieškinys — Kitoje valstybėje narėje skolininkui iškelta bankroto byla — Pirmosios valstybės tapimas Europos Sąjungos nare — Netaikymas“

Byloje C-527/10

dėl *Legfelsőbb Bíróság* (Vengrija) 2010 m. spalio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2010 m. lapkričio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ERSTE Bank Hungary Nyrt

prieš

Magyar Állam,

BCL Trading GmbH,

ERSTE Befektetési Zrt

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai M. Ilešič, E. Levits, J.-J. Kasel ir M. Berger,

generalinis advokatas J. Mazák,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. spalio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *ERSTE Bank Hungary Nyrt*, atstovaujamos *ügyvédek* T. Éless ir L. Molnár,
- *Bárándy és Társai Ügyvédi Iroda*, atstovaujamos *ügyvéd* D. Bojkó,
- *Komerční Banka, as*, atstovaujamos *ügyvédek* P. Lakatos, I. Sólyom, A. Ungár, P. Köves ir B. Fazakas,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos Z. Fehér, K. Szijártó ir K. Veres,

* Proceso kalba: vengrų.

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,
— Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sipsos ir M. Wilderspin,
susipažinęs su 2012 m. sausio 26 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191, toliau – reglamentas) 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas pagal Austrijos teisę įsteigtai bendrovei *BCL Trading GmbH* (toliau – *BCL Trading*) iškeltoje bankroto byloje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – Stojimo aktas) 2 straipsnyje numatyta:

„Nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų ir Europos centrinio banko priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos ir tose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir šiame Akte nustatytais sąlygomis.“

- 4 Reglamento 6, 11 ir 23–25 konstatuojamosiose dalyse skelbiama:

„6. Laikantis proporcingumo principo, šis reglamentas turėtų apsiriboti nuostatomis, reguliuojančiomis bankroto bylų iškelimo jurisdikciją ir tiesiogiai šių bylų pagrindu priimamais bei glaudžiai su jomis susijusiais teismo sprendimais. Be to, šiame reglamente turėtų būti numatytos nuostatos dėl minėtų sprendimų pripažinimo ir taikytinos teisės, taip pat atitinkančios šį principą.

<...>

11. Šiame reglamente pripažįstama, kad, esant dideliems materialinės teisės skirtumams, nustatyti universalų bankroto bylų procesą visoje Bendrijoje yra nepraktiška. Jei bylos būtų nagrinėjamos be valstybės įstatymų, reglamentuojančių bylų iškelimą taikomų išimčių [Jei be išimčių būtų taikoma valstybės, kurioje iškelta bankroto byla teisė], dažnai kiltų sunkumų. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie labai skirtingus Bendrijoje taikomus įstatymus, užtikrinančius kreditoriaus interesus. <...> Šiame reglamente į tai reikėtų atsižvelgti dviem aspektais. Viena vertus, reikėtų priimti nuostatą, numatančią specialias su taikoma teise susijusias taisykles dėl ypač svarbių teisių ir teisinių santykių (pvz., teisės *in rem* ir darbo sutartys). Kita vertus, nacionalinės bylos, susijusios tik su bylų iškelusioje valstybėje esančiu turtu, taip pat turėtų būti leidžiamos pagal pagrindines universalaus pobūdžio bankroto bylomis taisykles [taip pat turėtų būti leidžiamos kartu su pagrindinėmis universalaus pobūdžio bankroto bylomis].

<...>

23. Šiame reglamente numatytiems klausimams turėtų būti nustatytos vieningos kolizinės taisyklės, savo taikymo srityje pakeisiančios nacionalines tarptautinės privatinės teisės taisykles. Jeigu nenustatyta kitaip, turėtų būti taikoma valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisė (*lex concursus*). Ši kolizinė taisyklė turėtų galioti pagrindinėms ir vietinėms byloms; *lex concursus* sąlygoja bankroto bylų procesines ir materialines pasekmes asmenims ir susijusiems teisiniams santykiams. Ji reglamentuoja visas bankroto bylų iškėlimo, eigos ir užbaigimo sąlygas.
24. Automatiškas bankroto bylų, kurioms paprastai taikoma valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisė, pripažinimas gali susidurti su taisyklėmis [prieštarauti taisyklėms], pagal kurias kitose valstybėse narėse turi būti vykdomi sandoriai. Siekiant apsaugoti teisėtus lūkesčius ir tikrumą dėl kitose valstybėse narėse sudarytų sandorių, nei ta valstybė narė, kurioje iškelta byla, reikėtų priimti tam tikras bendrosios taisyklės išimtis.
25. Visų pirma reikalinga speciali nuoroda dėl daiktinių teisių, nukreipianti [nukrypstanti] nuo valstybės, kurioje iškelta byla, teisės, kadangi daiktinės teisės ypač svarbios teikiant kreditą. Dėl to tokios daiktinės teisės pagrindas, galiojimas ir apimtis paprastai turėtų būti nustatomi pagal *lex situs* ir nepriklausyti nuo bankroto bylos iškėlimo. Todėl daiktinę teisę turinčiam asmeniui reikėtų palikti galimybę toliau ginti savo teisę į atskirą bylos nagrinėjimą arba atskirą įkaito garantijų išsprendimą. Kai pagal *lex situs* daiktinės teisės objektas yra turtas [turtas yra daiktinės teisės objektas], tačiau pagrindinė byla nagrinėjama kitoje valstybėje narėje, likvidatoriui pagrindinėje byloje reikėtų suteikti teisę reikalauti, kad šalutinė byla būtų iškelta ten, kur kyla daiktinės teisės, jeigu skolininkas ten turi savo įmonę. Jeigu šalutinė byla neiškeliama, perviršis už parduotą turtą, priklausantį pagal daiktines teises, turi būti sumokėtas likvidatoriui pagrindinėje byloje.“
- 5 Reglamento 3 straipsnyje, susijusiame su tarptautine jurisdikcija, nustatyta:
- „1. Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.
2. Jei skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jei jam tos kitos valstybės narės teritorijoje priklauso įmonė. Tokios bylos poveikis gali apimti tik tą skolininko turtą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.
3. Jei bankroto byla buvo iškelta pagal šio straipsnio 1 dalį, bet kuri byla, vėliau iškelta pagal šio straipsnio 2 dalį, laikoma šalutine byla. Ši šalutinė byla turi būti likvidavimo byla.
- <...>“
- 6 Su taikytina teise susijusiame reglamento 4 straipsnyje numatyta:
- „1. Išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, bankroto byloms ir jų pasekmėms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, toliau vadinama „valstybė, kurioje iškelta byla“, teisė.
2. Valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tokios bylos iškėlimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą. Ji konkrečiai nustato:
- <...>

b) nuosavybę, kuri sudaro skolininko turto dalį [skolininko turto sudėtį], ir tvarką, kaip turi būti traktuojamas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta bankroto byla;

<...>

- f) bankroto bylų pasekmes individualių kreditorių iškeltoms byloms, išskyrus neišspręstas bylas;
- g) reikalavimus, kurie turi būti nukreipti į skolininko turtą, ir reikalavimų, atsiradusių iškelus bankroto bylą, vertinimą;
- h) taisykles, reglamentuojančias reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą;
- i) taisykles, reguliuojančias realizuoto turto pajamų paskirstymą, reikalavimų eiliškumą ir teises kreditorių, kuriems po bankroto bylos iškėlimo pavyko pasiekti dalinio jų reikalavimų patenkinimo remiantis daiktine teise arba įskaičius tarpusavio reikalavimus;

<...>“

7 Dėl trečiųjų šalių daiktinių teisių reglamento 5 straipsnio 1 dalyje skelbiama:

„Bankroto bylos iškėlimas nedaro poveikio kreditorių ar trečiųjų šalių daiktinėms teisėms į skolininkui priklausantį ir bylos iškėlimo metu kitos valstybės narės teritorijoje esantį materialųjį ar nematerialųjį, kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą, įskaitant konkretų turtą ir visą neapibrėžtą turtą, kuris kartais keičiasi.“

8 Kiek tai susiję su bankroto bylos pripažinimu, reglamento 16 straipsnyje nustatyta:

„1. Bet kuris sprendimas iškelti bankroto bylą, kuri pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnyje, priima valstybės narės teismas, pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai sprendimas įsiteisėja bankroto bylą iškėlusioje valstybėje.“

Ši taisyklė taikoma ir tuomet, kai kitose valstybėse narėse bankroto byla skolininkui negali būti iškelta atsižvelgiant į jo procesinį veiksnumą.

2. 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos bylos pripažinimas nekliudo kitos valstybės narės teismui iškelti 3 straipsnio 2 dalyje minimą bylą. Pastaroji byla yra šalutinė byla, kaip apibrėžiama III skyriuje.“

9 Reglamento 17 straipsnio, reglamentuojančio bankroto bylos pripažinimo pasekmes, 1 dalis suformuluota taip:

„Jei šis reglamentas nenumato ko kita, 3 straipsnio 1 dalyje minėtas teismo sprendimas iškelti bylą be tolesnių formalumų bet kurioje kitoje valstybėje narėje turės tokias pat pasekmes kaip ir bylą iškėlusioje šalyje tol, kol toje kitoje valstybėje narėje neiškeliama 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta byla.“

10 Reglamento 43 straipsnyje, reglamentuojančiame šio reglamento taikymo laiką, numatyta:

„Šio reglamento nuostatos taikomos tik po jo įsigaliojimo iškeltoms bankroto byloms. Iki šio reglamento įsigaliojimo įvykdytus skolininko veiksmus reglamentuoja įstatymai, kurie galiojo jų atlikimo metu.“

11 Pagaliau reglamento 47 straipsnyje nustatyta:

„Šis reglamentas įsigalioja 2002 m. gegužės 31 d.“

Vengrijos teisė

12 Finansinį užstatą reglamentuojančios normos *ratione temporis* taikomos pagrindinėje byloje, išdėstytos 1959 m. Įstatymo Nr. IV dėl civilinio kodekso patvirtinimo (*Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény*) 270 ir 271 straipsniuose

13 Šio įstatymo 270 straipsnyje numatyta:

„1. Kai prievolės vykdymui užtikrinti pateikiamas finansinis užstatas, neįvykdžius arba netinkamai įvykdžius sutartį, kreditorius savo reikalavimą gali patenkinti tiesiogiai iš pateikto finansinio užstato sumos.

2. Finansinį užstatą gali sudaryti grynieji pinigai, santaupos arba vertybiniai popieriai. Jeigu finansinis užstatas pateikiamas kitokiu turtu, taikomos įkeitimą reglamentuojančios normos.

3. Prievolei, dėl kurios įvykdymo negalima kreiptis į teismą, užtikrinti pateiktas finansinis užstatas yra niekinis. Ši nuostata netaikoma finansinio užstato, pateikto kreditoriaus reikalavimui, kurio įvykdymo terminas pasibaigęs, užtikrinti.

4. Suėjus kreditoriaus reikalavimo senaties terminui, neužkertamas kelias jį patenkinti iš jo įvykdymui užtikrinti pateikto finansinio užstato.“

14 271 straipsnyje nustatyta:

„1. Finansinis užstatas gali būti naudojamas tik kreditoriaus reikalavimui patenkinti. Bet kokia sutartyje numatyta šios taisyklės išimtis yra niekinė.

2. Finansinis užstatas gražinamas nustojus galioti sutarčiai, kurios pagrindu jis buvo pateiktas, arba kai užtikrinimo laikotarpis baigiasi ir nėra jokio teisinio pagrindo reikalauti kreditoriaus reikalavimą patenkinti iš pateikto finansinio užstato.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 Ši byla iškelta dėl ginčo tarp bendrovės *ERSTE Bank Hungary Nyrt* (toliau –*ERSTE Bank*, arba ieškovė) bei *Magyar Állam* (Vengrijos valstybė) ir bendrovių *BCL Trading* ir *ERSTE Befektetési Zrt*.

16 1998 m. gegužės 8 d. bendrovė *Postabank és Takarékpénztár Rt.* (toliau –*Postabank*) bendrovės *BCL Trading* naudai atidarė dokumentinį akredityvą.

17 Vėliau *BCL Trading* keliems bankams perleido reikalavimo teisę pagal šį dokumentinį akredityvą. *Postabank* atsisakius išmokėti minėtiems bankams šį akredityvą atitinkančias sumas, šie pareiškė ieškinį dėl mokėjimo pagal perleistą reikalavimo teisę.

18 2003 m. liepos 9 d. *BCL Trading* kaip garantiją pateikė jai priklausančias *Postabank* akcijas tam atvejui, jeigu šiam tektų mokėti dokumentiniame akredityve nurodytas sumas. Šios akcijos tapo finansiniu užstatu.

19 2003 m. gruodžio 5 d. *BCL Trading*, kurios buveinė Vienoje (Austrija), buvo iškelta bankroto byla, apie kurią paskelbta 2004 m. vasario 4 d.

20 Kiek tai susiję su *BCL Trading* turėtomis *Postabank* akcijomis, kurios buvo pateiktos kaip finansinis užstatas, 2005 m. gruodžio 6 d. sprendimu *Leffelsőbb Bíróság* įpareigojo *Magyar Állam* jas nupirkti, motyvuodamas tuo, kad *Magyar Állam* darė *Postabank* lemiamą įtaką, o tai pagal Vengrijos teisę

sukėlė jai pareigą įsigyti smulkiųjų akcininkų parduodamas *Postabank* akcijas. Vykdydama šį sprendimą *Magyar Állam* nupirko šias akcijas už *Legfelsőbb Bíróság* nustatytą sumą ir pervedė į teismo depozitinę sąskaitą pinigus už šias akcijas, kuriuos prieš tai buvo dematerializuotos.

- 21 2006 m. sausio 27 d. *ERSTE Bank*, kurio buveinė Budapešte (Vengrija) ir kuris yra *Postabank* teisių perėmėjas, pareiškė *Fővárosi Bíróság* (Budapešto teismas) ieškinį atsakovėms pagrindinėje byloje ir prašė pripažinti į teismo depozitinę sąskaitą pervestą sumą finansiniu užstatu jos naudai.
- 22 Laukdamas sprendimo šioje byloje 2007 m. sausio 8 d. *ERSTE Bank* taip pat paprašė iškelti *BCL Trading* šalutinę bankroto bylą Vengrijoje tuo pagrindu, kad ši turėjo šioje šalyje padalinį ir jai jau iškelta bankroto byla Austrijoje. *Legfelsőbb Bíróság* pripažino reglamento taikymą, tačiau atmetė šį prašymą motyvavęs tuo, kad ieškovė neįrodė, jog skolininkė turėjo Vengrijoje padalinį, kaip to reikalaujama pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalį.
- 23 2009 m. sausio 7 d. *Fővárosi Bíróság* nusprendė: kadangi *BCL Trading* Austrijoje iškelta bankroto byla, Austrijos bankroto įstatymas yra bankroto bylai ir jos pasekmėms taikytina teisė. Tačiau kadangi pagal šį įstatymą likviduojamam ūkio subjektui neleidžiama pareikšti ieškinio, nukreipto į likviduojamą turtą, joks ieškinys negalėjo būti reiškiamas likviduojamai *BCL Trading*. Šiomis aplinkybėmis *Fővárosi Bíróság* nutartimi nutraukė bylos nagrinėjimą.
- 24 *ERSTE Bank* pateikęs apeliacinį skundą dėl šios nutarties, *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto apeliacinis teismas) 2010 m. vasario 4 d., remdamasis reglamento 4 straipsnio 1 dalimi, paliko galioti *Fővárosi Bíróság*, kaip pirmosios instancijos teismo, priimtą nutartį. Jis taip pat priminė, kad tik remiantis Austrijos teise reikia spręsti, ar *ERSTE Bank* galima pripažinti teisę į finansinį užstatą.
- 25 *ERSTE Bank* padavė kasacinį skundą *Legfelsőbb Bíróság* ir prašė pirmiausia panaikinti galutinę nutartį dėl bylos nutraukimo ir nurodyti pirmosios instancijos teismui iš naujo išnagrinėti prašymą iškelti *BCL Trading* šalutinę bankroto bylą. Be to, ji nurodė, kad šiai bylai reglamentas netaikomas, nes sprendimas iškelti *BCL Trading* bankroto bylą Austrijoje buvo priimtas iki Vengrijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą, todėl pagal šį reglamentą negalima pripažinti, kad minėta bendrovė buvo likviduojama Vengrijoje.
- 26 Manydamas, kad būsimasis sprendimas priklausys nuo reglamento nuostatų išaiškinimo, *Legfelsőbb Bíróság* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [reglamento] 5 straipsnio 1 dalis taikoma civilinėje byloje, susijusioje su daiktinės teisės (nagrinėjamu atveju – teisės į finansinį užstatą (*óvadék*)) buvimu, kai šalis, kurioje kaip finansinis užstatas buvo pateikti vertybiniai popieriai ir vėliau – jų vertę atitinkantys pinigai, nebuvo Europos Sąjungos valstybė narė tuo metu, kai kitoje valstybėje narėje buvo iškelta bankroto byla, bet buvo valstybė narė, kai buvo pareikštas ieškinys?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 27 Savo klausimu *Legfelsőbb Bíróság* iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar reglamento 5 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ji taikoma civilinėje byloje, susijusioje su daiktinės teisės – nagrinėjamu atveju teisės į finansinį užstatą – buvimu, jei kaip finansinis užstatas pateiktas turtas – į teismo depozitinę sąskaitą įmokėtą pinigų suma – yra valstybėje, kuri nebuvo Europos Sąjungos narė tuo metu, kai valstybėje narėje buvo iškelta bankroto byla, bet jau buvo narė, kai buvo pareikštas ieškinys minėtoje civilinėje byloje.
- 28 Prieš atsakant į šį klausimą reikia pašalinti kai kurioms šios bylos šalims kilusias abejones dėl galimybės taikyti reglamentą *ratione temporis* tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje.

- 29 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal reglamento 1 straipsnį jis taikomas kolektyvinio bankroto byloms, susijusioms su skolininko daliniu ar visišku teisės į turtą netekimu ir likvidatoriaus paskyrimu.
- 30 Pagal reglamento 43 straipsnį, kuriame reglamentuojamas šio reglamento taikymo laikas, reglamentas taikomas tik bankroto byloms, iškeltoms po jo įsigaliojimo, kuris, remiantis paties reglamento 47 straipsniu, numatytas 2002 m. gegužės 31 d.
- 31 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *BCL Trading* bankroto byla buvo iškelta Austrijoje 2003 m. gruodžio 5 d.
- 32 Šiomis aplinkybėmis nekyla abejonių, kad ši byla buvo iškelta valstybėje narėje po 2002 m. gegužės 31 d., todėl ji patenka į reglamento taikymo sritį.
- 33 Taip pat primintina, kad kartu analizuojant reglamento 16 straipsnio 1 dalį ir 17 straipsnio 1 dalį matyti, kad sprendimas iškelti bankroto bylą vienoje valstybėje narėje pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai jis įsiteisėja bankroto bylą iškėlusioje valstybėje, ir be tolesnių formalumų bet kurioje kitoje valstybėje narėje sukelia tokias pačias pasekmes, kokios jam numatytos pagal bylą iškėlusios valstybės teisę (2010 m. sausio 21 d. Sprendimo *MG Probud Gdynia*, C-444/07, Rink. p. I-417, 26 punktas).
- 34 Kaip matyti iš reglamento 22 konstatuojamosios dalies, 16 straipsnio 1 dalyje suformuluota pirmumo taisyklė pagrįsta tarpusavio pasitikėjimo principu. Iš tikrųjų būtent šis principas leido ne tik įgyvendinti privalomą jurisdikcijos sistemą, kurios turi laikytis visi teismai, kuriems taikomas reglamentas, bet taip pat leido valstybėms narėms pakeisti savo vidaus taisykles dėl sprendimų bankroto bylose pripažinimo ir leidimo vykdyti supaprastintu pripažinimo ir vykdymo mechanizmu (2006 m. gegužės 2 d. Sprendimo *Eurofood IFSC*, C-341/04, Rink. p. I-3813, 39 ir 40 punktai ir minėto Sprendimo *MG Probud Gdynia* 27 ir 28 punktai).
- 35 Dėl pagrindinės bylos reikia patikslinti, kad pagal Stojimo akto 2 straipsnį reglamento nuostatos Vengrijoje taikomos nuo šios valstybės įstojimo į Sąjungą dienos, t. y. nuo 2004 m. gegužės 1 d.
- 36 Taigi nuo šios datos Vengrijos teismai, laikydamiesi reglamento 16 straipsnio 1 dalies, privalo pripažinti bet kurią sprendimą iškelti bankroto bylą, kuri priėmė pagal šio reglamento 3 straipsnį kompetentingas valstybės narės teismas. Be to, taikant minėto reglamento 17 straipsnio 1 dalį, bet kuris valstybės narės teismo sprendimas iškelti bankroto bylą be tolesnių formalumų Vengrijoje nuo 2004 m. gegužės 1 d. turės iš esmės tokias pačias pasekmes, kokios jam numatytos pagal bylą iškėlusios valstybės teisę
- 37 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad reglamentas taikomas tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, nes, kaip matyti iš šio sprendimo 31 ir 32 punktų, nagrinėjama bankroto byla patenka į jo taikymo sritį ir nuo 2004 m. gegužės 1 d. Vengrijos teismai turėjo pripažinti Austrijos teismo sprendimą iškelti šią bankroto bylą.
- 38 Toliau reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta taisyklė, pagal kurią kompetentingo teismo nustatymas lemia taikytinos teisės nustatymą. Pagal šią nuostatą, kiek tai susiję tiek su pagrindine, tiek su šalutine ar teritorine bankroto bylomis, bankroto bylai ir jos pasekmės taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, teisė (*lex concursus*) (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Eurofood IFSC* 33 punktą; minėto Sprendimo *MG Probud Gdynia* 25 punktą ir 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Rastrelli Davide e C.*, C-191/10, Rink. p. I-13209, 16 punktą). Kaip numatyta reglamento 23 konstatuojamojoje dalyje, ši teisė nustato bankroto bylos iškėlimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą.

- 39 Vis dėlto siekiant apsaugoti teisėtus lūkesčius ir užtikrinti sandorių teisinį saugumą kitose valstybėse narėse nei ta, kurioje iškelta bankroto byla, reglamento 5–15 straipsniuose numatytos tam tikros išimtys iš minėtos taisyklės dėl teisės, taikomos tam tikroms teisėms ir teisinėms situacijoms, kurios pagal reglamento 11 konstatuojamąją dalį laikomos ypač svarbiomis.
- 40 Pavyzdžiui, kalbant apie daiktines teises, reglamento 5 straipsnio 1 dalyje skelbiama, kad bankroto bylos iškėlimas nedaro poveikio kreditorių ar trečiųjų šalių daiktinėms teisėms ir skolininkui priklausanti ir bylos iškėlimo metu kitos valstybės narės teritorijoje esantį turtą.
- 41 Šios nuostatos apimtis paaiškinta reglamento 11 ir 25 konstatuojamosiose dalyse, pagal kurias reikalinga speciali nuoroda dėl daiktinių teisių, „nukrypstanti nuo valstybės, kurioje iškelta byla, teisės“, nes daiktinės teisės ypač svarbios teikiant kreditą. Dėl to, remiantis 25 konstatuojamąja dalimi, tokios daiktinės teisės pagrindas, galiojimas ir apimtis paprastai turėtų būti nustatomi pagal šios teisės objektu esančio turto buvimo vietos teisę (*lex rei sitae*) ir nepriklausyti nuo bankroto bylos iškėlimo.
- 42 Dėl šios priežasties reglamento 5 straipsnio 1 dalį reikia suprasti kaip nuostatą, pagal kurią, nukrypstant nuo bylos iškėlimo valstybės teisės taikymo taisyklės, kreditoriaus ar trečiojo asmens daiktinei teisei ir tam tikrą skolininko turtą leidžiama taikyti valstybės narės, kurios teritorijoje šis turtas yra, teisę.
- 43 Kalbant apie pagrindinę bylą, žinoma, tiesa, kad iškeldami Austrijoje bankroto bylą 2003 m. gruodžio 5 d. skolininko turtas, kuriam galiojo nagrinėjama daiktinė teisė, buvo Vengrijoje, t. y. valstybėje, kuri tuo metu dar nebuvo Sąjungos valstybė narė.
- 44 Vis dėlto, kaip priminta šio sprendimo 35 ir 37 punktuose, reglamento nuostatos Vengrijoje taikomos nuo šios valstybės įstojimo į Sąjungą, t. y. nuo 2004 m. gegužės 1 d. Taigi nuo šios datos Vengrijos teismai turėjo pripažinti Austrijos teismo sprendimą iškelti šią bankroto bylą.
- 45 Šiomis aplinkybėmis, siekiant išlaikyti reglamentu įtvirtintos sistemos nuoseklumą ir bankroto proceso veiksmingumą, reglamento 5 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ši nuostata taikoma net bankroto byloms, iškeltoms iki Vengrijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, jei, kaip pagrindinėje byloje, 2004 m. gegužės 1 d. skolininko turtas, kuriam galiojo nagrinėjama daiktinė teisė, buvo šios valstybės teritorijoje, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 46 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, ir pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad reglamento 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, ši nuostata taikoma net bankroto byloms, iškeltoms iki Vengrijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, jei 2004 m. gegužės 1 d. skolininko turtas, kuriam galiojo nagrinėjama daiktinė teisė, buvo šios valstybės teritorijoje, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, ši nuostata taikoma net bankroto byloms, iškeltoms iki Vengrijos Respublikos įstojimo į

Europos Sąjungą, jei 2004 m. gegužės 1 d. skolininko turtas, kuriam galiojo nagrinėjama daiktinė teisė, buvo šios valstybės teritorijoje, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.